Waqyi misriyyat

بولاق مصر

نمره ٣٢

يوم السبت

في ٢٧ ذي القعده سنة ١٢٤٤

جنود نصرت نمود جهادیه نك رجال اورطه سی بیکباشیلرندن احمد نظیف
افندی سنارطرفلرینه بعض مصالحك تفحص وتحریسنه باراده مأمور
بیورلدیغنه بناءً افندئ مومی الیه اهل قلم وعرفان وابروی هنورواندن اولمق
حسبیله مصر طاهره دن حرکت ومحل مأموریتنه واروب بروفق اراده رؤیت
امور مأموره سیله مصره عودت ایدنجیه دك تحقیقات ووقوعاتی قلمه
الدیغی سفارتنامه سنده ذکر وبیان وایضاح وعیان برله عتبهٔ کردون مرتبهٔ
خدیوی یه تقدیم ایتمش ومنظور خدیوی اولدقدن صکره مجلس شورای
آصفانه لرینه ارسال بیورلهرق رؤیتی اهم وفائده ونفعی عند العقلا مسلم
اولان مصالحك رؤیت وتنظیمنه فرمایش داوری منصه ارای صدور اولمش
اولمق ملابسه سیله سفارتنامهٔ مومی الیه مجلس مشورت داوریده ابتداسندن
انتهاسنه دك قرائت اولنمغله مومی الیهك قلمه الدقلری موادن بری بندکان
صداقت نشان داوریدن بربره حاکمی صالح اغانك حکمنده اولان بربره
وجاعلین قسم اول وثانی اقلیملرنده زرع ایله حصولپذیر اولمش ومصره ارساله
تهیه قلنمش اون سکز بیك وقیه نیلهٔ هندیکه جوید بویاسی اندن حصوله کلیور
موجود ایدوکنی وسنهٔ ماضیه ده بارانك کثرتنه مبنی اهالیسی اوته دنبرو
مألوف اولدقلری دوره زرعنه باقوب ساقیه لرك برازینی ترك ایتمش اولمسه لر
دخی زیاده نیله حصوله کله جکنی یاد وبربره اقلیمنده اولان ساقیه لر بیك
بشیوز وجاعلین اقلیمنده اولان ساقیه لر بیك عدده ابلاغ قلنمسیچون برمقدار
مبالغ کوندرلسه عون وتوفیق جناب خدا وقوت طالع حضرت خدیو
معدلت پیرا ایله یتمش سکسان بیك قیه نیله حصوله کله جکنی ایراد
ایتمکدن ناشی خصوص مرقوم ماه ذی القعده نك طقوزنجی سه شنبه
کیجه سی دولتلو ولی النعم ابراهیم پاشا افندمز حضرتلرینك موجود
اولدقلری حالده عقد اولنان مجلس شوراده درمیان اولنوب حسن وقبحی
لدی المذاکره شمدیلك اصناف خزینه سندن اون بیك ودنقله خزینه سندن
دخی کذلك اون بیك فرانسه ترتیب ومجلس شورایه معاون اولان رجال
اورطه سی افندیلرندن رتبه وهنر ومعرفت جهتلریله جمله سنه فایق بری
بوخصوصه نظارت وحسن وقبحنی قلمه الوب سدهٔ سنیهٔ خدیوی یه عرض
واشارت ایلمسی مستحسن کوریلوب بالاتفاق قرارکیر ومعاون یوزباشی
حسن تحسین افندی معیتنه ایکی نفر قواص ترفیقیله مخصوصا مأمور
بیورلمش واخراج اولنان خلاصهٔ مجلس موجبنجه اقتضا ایدن امرنامه لری
دیوان عالئ آصفی مأموری عطوفتلو محمد حبیب افندی حضرتلری طرفندن
تحریر وعلی جناح الاستعجال تسییر اولنمشدر

ان من لا یغفل عن سیاسة مملکته ولا تشابه دولة سمو دولته لما رای احمد نظیف
افندی بیکباشی اورطة الرجال الجهادیة المنصورة کاتبا ماهرا ومدبرا فطنا
جعله مأمورا علی سنارلکی یفتش مجتهدا علی کلما یاول لمصالحها
فذهب المومی الیه من مصر الطاهرة حسب امر سعادته العالی واذ کان سایرا
فی الطریق فکان یکتب مایراه ویحققه من الامور المتعلقة بمصلحة المحل المذکور
وکتب ایضا ماراه هنالك وقدمه الی الاعتاب السنیة فاذ رای ذلك سعادته
امر بان ترسل الی مجلس الشوری الاصفی لیختاروا منها الاشیا المسلمة عند العقلا
التی هی اکثر نفعا واعظم فایدة وبعد ان تصفحوا مرقوماته علموا منها
ان قد حصل من اقالیم بربریه وقسمی جاعلین التی بها صالح اغا الخادم الامین
لسعادته مأمورا ثمانیة عشر الف اقة من النیلة الهندیة وهی معدة للارسال
الی المحروسة وبان منها ایضا ان اهل هذه الاقالیم المذکورة قد استغنوا عن بعض
السواقی بسبب کثرة المطر وتشاغلوا بزرع الدره التی قد تعودوا علی زرعها نوعا
عن باقی الحبوب وانه اذا ارسل مبلغ لتکثیر السواقی فی اقالیم بربریه
واقلیم جاعلین اعنی حتی تبلغ التی فی المحل الاول خمسمایة والتی فی الثانی الفین
فیحصل منها (ای من الاقالیم) نحو ثمانین الف اقة من النیلة المذکورة
ثم انه فی الیوم التاسع من ذی القعده الذی هو یوم الثلاث توجه سعادة
افندینا ابراهیم باشا الی المجلس العالی فتذاکر اهله بخصوص ذلك امام سعادته
ورسموا بان یترتب عشرون الف ریال فرانسا من خزینة الاصناف وخزینة دنکله
مناصفة بینهما ویجعل احد افندیات اورطة الرجال وهم الذین قد مهروا
بالکتابة وتمیزوا من بین امثالهم اجلالا ومقاما مأمورا علی تحریر حسن
ذلك الامر وقبحه وعلی مناظرته عموما ولذا جعل حسن تحسین افندی
یوزباشی المعاون مأمورا علی ذلك واعطی بمعیته نفران من القواصه
وبموجب خلاصة المجلس صدرت الاوامر من قبل حضرة محمد حبیب
افندی مأمور الدیوان الخدیوی وارسلت سریعا

لاحقه

دنقله وکوردفان وبربره وجاعلین وسنارا قالیمی یکی دنیا کبی برمحل اولوب
هرنه زرع اولنسه فیض وبرکت ماء نیل ایله حصوله کله جکی ومبالغه دن
کنایه طاش اکلسه بته جکی بالتجربه نمودار ایسه ده بالاده زبانکذار قلم شکسته

لاحقه

ان اقالیم دنکله وکوردفان وبربریه وجاعلین وسنار تشابه اقلیم امیریکا حالة
لانه مهما زرع بها ینبع نامیا بسرعة وذلك لفیضان النیل وبرکته بها ومع هذا
فان اهلها لم یزرعوها الا الدره وما اکلوا الا ایاه فماثلوا الحیوانات التی لم تبصر

رقم اولدیغی اوزره اهالیسی تربیه وانسان کورمیوب التی یدی سنه یه کلنجه طاغی وباغی حیوان کبی قالمش ودوره تعبیر اولنان حبه دن بشقه برشئ زرع واکانی بلمیوب اصف اسکندر همم افندمز حضرتلرینک همم بلند وتدبیر ارسطو پسندلریله اقالیم مرقومه بعد الفتح والتسخیر انواع حبوباتی واصناف صنعت وزراعتی اهالئ اقالیم مز بوره یه تعلیم وتربیه لرینه اهل صنعت وزراعتدن ادملر تعیین بیورد قلرندن بشقه نیجه دفاین وخزاین صرفیله اقالیم مذکوره یه لایعد ساقیه لرو نیله ایله سائر اصناف ایچون لازم کلان کارخانه لر انشاسیله مشار الیه افندمز حضرتلری بی ریب وریا اقالیم مرقومه یی دیکیدن بریکی دنیا واهالیسی بر طرفدن تربیه ایتدیره رک یکی باشدن سرتاپا معمور واحیا بیورد قلری عند الحکما مستغنئ تحریر واملا درهمان جناب تؤتی الملک من تشاء اولان خدای بیچون ایام عمر ودولت وهنکام فروسطوتلرین اولاد عالی نژاد وسلالهٔ محاسن معتادلریله الی یوم التناد افزون وسایهٔ عنایتوایه لرین مفارق اهالی وبندکان دائرهٔ دارا عنوانلرینه سایبان ابد نمون ایلیه امین بحق من بعث رحمة للعالمین

نامق الحروف فقیر پر تقصیر قرق درت سنه سی رمضاننک غره سنده وقایع مصریه یی تحریره مأمور بیورلمش وایکی ماه قدرو قوعیافته اولان مواد کج وچ ومعوج قلمه النوب مواد ومصالح علی وقوعها خبرالنه مدیغندن اطراف واکافه نشر جهالت قلنمش وبتوفیقه تعالی وقوعه کلان مصالحه استحصال اطلاع ایله سهو وکذب وخطادن سالم وصحیح ومن غیر جهل نازلک ومليح قلمه النمسی اراده سی انضماميله غرهٔ ذی القعده ده ولی نعمتمز قدردان وقدرشناس مرحمتلو افندمز حضرتلری دنائت استحقاق واستعداد مدن صرف نظر وبو بندهٔ کمینه لرین مجلس شورای معدلت پیرای خدیویلرینه مأمور وجریدهٔ ارباب مجلس عدل مؤسس داوریلرینه اسم عجز وسم کمترانه م مسطور یتیله الطاف سالفهٔ بنده پرورانه واعطاف سابقهٔ چاکر نوازانه لرینه ازمر نونائل ومظهر بیورد قلرندن بشقه اظهار کرامت بیورد قلری شویله اشارت اولنورکه برقاچ کون مقدم یکن خدیویدن عطوفتلو ابراهیم بک افندی حضرتلرینک کتخدالری وسواریان الایلرینک سرج تشغیلی مأموری سلیم اغا بالاصاله مفتاح اغاسی نصب وتعیین بیورلمش ایکن صحتی اوزره خبرالنه مامش اولمق حسبیله مومی الیهک اصالتنی وکالته بالتبدیل وقایعه تذییل قلنمسی بو بنده لرین تخجیل ایتمش ایسه ده بحمد الله الجمیل ولی نعمتمزک بو وجهله احسان بی پایانلری استعفای سهو وقصور مزه قویجه بر دلیل اولمشدر

مدح وقایع مصریه

مؤرخین عالم ووقایع نویسان امم روزنامهٔ افعال وعمللرین تکلم ایلدکلری لسانلری اوزره اخذ قلم ایتمش اولدقلری قضیه سی نزد تواریخ اشنایانده مسلم واولبابده تکثیر سواد عبثه اشتغال نوعندن اوله جغی برامر غیر مبهم اولوب الحالة هذه اهالئ مصر ترک وعربله مخلوط وایکی طرفک فائده مند اولملری ایچون وقایع مصریه زبان ترکی وعربی ایله مضبوط اولمسنه وابسته ومربوط ایدوکی خوان بی امتنان احسانی عالمه مبسوط اولان مرحمتلو ولی نعمتمز افندمز حضرتلرینه معلوم دخی * هنر بر طرز ایجاد ایلمکدر * نه انکه شهر بنیاد ایلمکدر * مهندسلر ایدرلر شهری بنیاد * ولی هر کسده اولمز طرز ایجاد * قطعهٔ زیباسی مزایاسی مجزوم اولمق حسبیله وقایع مصریه دن اهالئ مصرک ترک وعربی بهره یاب اولملری ایچون لسان فصاحت بیان عربی وزبان نزاکت نشان ترکی ایله مخلوط اوله رق بالعون والتوفیق تزبیر وتنسیق اولنمسنه امر واشارت وزبان ترکی وعربی یی جامع بر وقایع مشهود واستماع

بشرا بغیران حضرة الاصفى الافخم الذى تحكى همته همة اسكندر ويفوق تدبيره تدبير ارسطو حينما افتتحها بعنايته الشديدة واخضع اهلها تحت سلطانه لم يرض ان يظل اهلها على هذه الحالة الدنية بل ارسل اليهم اناسا كثيرين ليعلموهم كيفية زرع الحبوبات واستعمال باقى الصنايع التى توليهم راحة ورفاهية وارسل لهم ايضا مبالغ وفيرة لينشى بارضهم سواقى وكارخانات للنيلة وغيرها وما برح مهتما بها ومجتهدا حتى اخصبت ارضها وعمرها وجعلها دنيا جديدة وربى اهلها وانالهم نعما عظيمة لا تحصى وذلك مستغن عن الايضاح لدى ذوى العقول ادام الله ظله الظليل على مفارق دايرته الفاخره وابقاه فى مسنده العالى بعمر رغيد مع فرع الشجرة الزكية الطاهرة وسليل سيادته العلية الزاهرة ولا برح مؤيدا ومعتضدا بعناية الملك المعين بجاه من بعث رحمة للعالمين امين

قال محرره الفقير المقر بالعجز والتقصير انه لما جعلنى حضرة الاصفى المعظم ماموراعلى تحرير الوقايع المصريه فى غرة رمضان سنة ٤٤ حررت بعض امور كنت غير مطلع على حقيقتها فوقع بها اغلاط وقصورا خجلنى ومن جملتها انى حررت عن سليم اغا كتخدا حضرة ابراهيم بيك افندى ابن اخت الاصفى المامور بتشغيل السرج لاحصنة الفرسان الجهادية انه صار مفتاح اغاسى بالوكالة مع انه مستقل بها فامر سعادته بانه لا يكتب شئ الامن بعد الاطلاع على حقيقته ليكون خاليا من السهو والخطا ثم احصانى مع اهل المجلس العالى من غير استحقاق فى غرة ذى القعده وحرر اسمى فى جريدتهم وانا الى نعما غدوت بها بين الانام مرفع القدر فازال حلمه وعفوه ماوقع منى من السهو والقصور فمن ثم بدلت غلطى الذى صدر منى سابقا وحررت عنه انه اصيل بنظارته فلله الحمد والمنه على كل حال

مدح الوقايع المصريه

لمحرره الفقير انه لما كان مورخوا العالم الاقدمون يكتبون بلغتهم كلما كان يحدث من الناس يوما فيوما كما لا يخفى عند قارئى التواريخ فلاح فى ضمير افندينا الاصفى الافخم ان تكون الوقايع المصرية محررة باللغة التركية والعربية حيث قد راى ان مصر حاوية جمعا غزيرا من الترك والعرب وبان لديه ان اجرا هذا الامر محمود لانه يفيد الجنسين معا وبالحقيقة انه لامر صادر عن همة علية وخلال خديويه ينبىء عن همة موجده الذى سعد به الكون مشارقه ومغاربه وشملت الانام مكارمه ومواهبه هذا وكم من امور حسان اظهرها وقد كانت مخفية عن الاعين والافهام وفعال محمودة جاد بها فاغتنت بها الانام فافعال مثل هذه يفتخر بها العرب والعجم وتدوم ما اسفر الصباح وماهطلت الديم تستحق ان تثنى وتمدح من الملا طرا وتكتب على صحايف القلوب وتتلى دهرا فدهرا غير انه من امعن بهذا نظره وكرر بما قلناه تفكره علم ان موجدها لاحق منها بالمدح واولى واشرف قدرا من جميع

اولمديغندن بو طرز بديعى ايجاد وابداع بيورملرى مداهنه‌سزعين كرامت وشيروشكردن مركب مقبول ادباى عرب وممدوح عجم وروم پرادب بروقايع منتخب اوله‌رق الى يوم القيام بركذارانام اوله جغى واضح البشارت ومدح وستايش موجدى وقايعى كبى حق الانصاف خارج ازحد وصاف بلاغت اتصاف اولديغنه عقل كامل دلالت ايتمكله عبد پرذلل غلام همت ان عارفان باكرمم كه يك صواب بيند وصد خطا بخشند معذرتيله موى ژنكى يه بدل اولان تعبيرات غيرلايقه ايله من غيرحد وادئ مدح وثنايه كرفتار اولوب قلوب قارى وسامعينه معطى الكلل اولمقدن احترازا خيرالكلام ماقل ودل ايله ختم كلام وعمل ايتمكى احسن وافضل كورمشمدر

طرف ميريدن اعطا اولنه كلان يم خصوصى بالمناسبه مجلسده مذاكره اولنوب جانب ميريدن اغوات اندرون وبيرون وقواصان ولى النعمى يه امانت اوله‌رق اعطا اولنان تمغالى اسبلرك يملرى عيناويريلوب كدكاولر وقغوش اغالرك وانلره مماثل اولوب اسبلرى كندولرينك اولنلرك وسائر بندكان ولى النعمينك يملرى عيناويرلميوب قرق درت سنه‌سى شوالنك نصفندن اعتبارا شعيرك اهاليدن ميرى يه اشترا اولنديغى فيئات اوزره ايجاب ايدن بدلى حساب اولنوب شهريه لولرك شهريه لرينه علاوه وسنويه لولرك تعيينا تى بدلى منلو سنويه لرينه اضافه اولنه‌رق صرف اولنمسى اقتضا ايدرديو مجلسجه رأى اولنوب قرارويرلمش ومقتضاسيله عمل اولنمسى خصوصى شوالك سلخنده ديوان خديويدن امر وتنبيه بيورلمشدر

ذى القعده نك غره سنده طرسوسدن سفن ولى النعميدن ايلميه لى امرالله قپودانك راكب اولديغى بريك سفينه‌سى طقوز نفر مسلمان يولجيلريله جانب ميرى يه التمش درت راس اسب ايله سكز كونده قبريس طوزله سنه اوغرايوب اورادن اون كونده وسيره‌دن برقطعه طوسقان سفينه‌سى بلا حموله طقوز نفر فرنك يولجيلريله روشيتى بازركان اوزرينه اون بركونده ومالطه دن برقطعه انكليز سفينه‌سى بلا حموله برنفر روم يولجيسيله قپودانى اوزرينه اون يدى كونده قبريسه اوغرايوب اورادن اون بش كونده وسيره‌دن برقطعه انكليز سفينه‌سى بلا حموله برنفر روم يولجيسيله دانستاسى بازركان اوزرينه يدى كونده وازميردن برقطعه صاردو سفينه‌سى بلا حموله قپودانى اوزرينه اون كونده وانقونه دن برقطعه نمچه سفينه‌سى بلا حموله سكز نفر يولجى ايله قپودانى اوزرينه اون التى كونده وقبريسك ليمصون بندرندن برشام رعاياسنك برقطعه شختورى حطب وبرمقدار امتعه حموله‌سيله وايكى نفر مسلمان يولجيلريله سكز كونده اسكندريه ليماننه كلمشلردر

فرمان فرماى مصر طاهره وكشوركشاى خطهٔ نجديه وفاتح اقاليم كوردفان ودنقله وسنار وبربريه اولان دولتلو ولى النعم افندمز حضرتلرى بانصرت حق فتح وتسخيرينه موفق اولدقلرى اقليم سنارده كراسته نك كثرتى اولديغى تحقيق بيورمش اولدقلرينه مبنى مصر ترسانه سندن ارسال اولنان مهندس ومرانغوزلر معرفتلريله نذرحضرت مولانا قدس سره الاسنا عدد نجه اون سكز قطعه سفينهٔ نيليه انشاسنه ماء الحياتدن كنايت وروح رواندن عبارت اولان امر واراده لرى جريان واولبابده سنار اقليمى حكمدارى اولان عطوفتلو خورشيد اغا بنده لرينه خطابا عواطف عليهٔ اصفانه وعوارف بهيهٔ اسكندرانه لرندن صحيفه پيراى صدور اولان فرمانامهٔ عاليشان مانندهٔ ظل هماهامهٔ اغاى موى اليهه سايه بخشا اولديغى انده كمال سرعت امتثالى اجراوفريضهٔ ذمت عبوديتى اولان غيرت

الورى واعلى

هو الملك الممدوح والاوحد الذى تتيه به الدنيا ويفتخر الدهر

ولقد اكتفيت فى هذا الباب اى فى مدح الوقايع من كثرة الكلام احترازا من ان يتضجر القارى والسامع والام لان اسهاب المقال بهذا المجال لا يفيد كثيرا هذا مع علمى بما قد قيل خير الكلام ما قل ودل لكننى بحلم من لا يحصر حلمه وجدواه ولا يعد مديحه وثناه لم يحل لى انشا الا ان قلت به مدحا اذ كان خير من عفا عن قصورى صفحا

انا عبد ذا المولى الذى عن زلتى * يعفو وان لم احو خيرا واحدا
ملك عن الزلات يعفو قادرا * فلذا اكرر فيه قولى حامدا

لقد تذاكر اهل المجلس العالى بخصوص العليق المعطى من الميرى لدولة سعادته فرسموا بانه ينبغى ان يعطى عوضه لاغوات الكدكاويات ومن يماثلهم حالة ممن خيلهم ملكا لهم دراهم تضاف الى شهرياتهم اوسنوياتهم وتصرف لهم ابتدا من نصف شوال سنة ٤٤ وذلك بالسعر الذى كانوا يشترونه قبل ذلك واما اغوات الاندرون والبيرون والقواصه الذين اعطيت لهم الخيل مدموغه فيأخذونه عينا كما جرت العاده من قبل وبموجب ذلك صدر امر وتنبيه من قبل الديوان الخديوى فى سلخ شوال

قد سار من طرسوس الى مملحة قبرس فى ثمانية ايام سفينة من سفاين ولى النعم تسمى بريكا وقبطانها يسمى امر الله الايلمالى وكان بها تسعة رجال من المسلمين مسافرين واربعة وستون حصانا للميرى ثم وردت من هنالك الى الاسكندرية بما كان بها فى عشرة ايام وورد من سيرا سفينة طوسكانه فى احدى عشر يوما قد قدم بها وهى على ذمة الخواجا روشيتى دون وسق تسعة رجال من الافرنج وسار من مالطا الى قبرس سفينة انكليزية فى سبعة عشر يوما ثم وردت من هنالك الى الاسكندرية على ذمة قبطانها فى خمسة عشر يوما من دون وسق بها قدم رجل رومى مسافرا وورد من سيرا سفينة انكليزية فى سبعة ايام قد قدم بها وهى على ذمة الخواجا دانستاسى دون وسق رجل واحد من الروم مسافرا وورد من ازمير سفينة سردو فى عشرة ايام وهى على ذمة قبطانها من غير وسق وورد من انكونه سفينة نمساوية فى ستة عشر يوما قدم بها وهى على ذمة قبطانها ثمانية رجال مسافرين وهى لم توسق شيا وورد من ليمصون الكاينة فى جزيرة قبرس شختور لذمى من بر الشام فى ثمانية ايام موسوق حطبا وبضاعة وبه قدم مسلمان مسافران وذلك فى غرة ذى القعده

ان حضرة افندينا ولى النعم الذاخره ووالى مصر الطاهره فاتح اقليم نجد وسنار ودنكله وبربريه ومطوق اعناق الورى بالائه الوفيه جاذ بأس الدهر ببأسه الشديد قهرا ومالك زمام السياسة برايه الرشيد نهيا فامرا من تحنو لراية امره الروس وتقر النواظر بحمده الاسمى وتطيب النفوس هو الملك الذى بزغت شموس عدله فى افاق الاحكام لكل قاص ودان فاضمحل بنورها الساطع ظلام الظلم والعدوان زها الكون بوجوده وعاش الناس بجوده حتى غدا كل بفضله معمورا وبظله الظليل معتزا ومسرورا تلك فعال تقاعس عن ادراكها الاولون وتشاغل بها المادحون والشاكرون وبها فليتنافس المتنافسون لما علم ان فى اقليم سنار اخشابا كثيرة تصلح لاصطناع المراكب امر بان ينشى هنالك ثمانية عشر مركبا نيلية فارسل من ترسانة المحروسة مهندسين ومن انغورات واصدر امر اساميا التابعه خورشيد اغا حاكم الاقليم

فرمانبری واهتمام صداقت کستری یی ایفانیت خالصه سیله درمدت قلیل سفاین مرتبهٔ مذکوره یی تخصیص بیوریلان وقت معیننده اوّل بالانشا تنزیل بحرطویل نیل ایلمشلرایسه ده موسم فیضان نیلده شلا للرتعبیراولنان خطرناك اوچورم محللردن امرار ومصره سوق وتسیاریچون لازم کلان ادوات ورسن ورؤسا وملاحینك ترتیب وجوش وخروش نیلدن مقدمجه تسریب اولنمق التماسیله اغای مومی الیهك دیوان خدیوی مأموری دولتلو حبیب افندی حضرتلرینه یازدقلری عریضه یی مشارالیه سدهٔ سنیهٔ داوری یه تقدیم بیورملریله مطلوبات اغای مومی الیه مناسب اولان محللردن بالمشاوره ترتیب اولنمسیچون مجلس شورای اصفانه لرینه احاله بیورلمغله خصوص مرقوم بعد المذاکره مطلوبات اغای مومی الیه مناسب اولان محللردن ترتیب اولندقدن صکره سفاین مرقومه اقلیم سناردن بربره اقلیمنه واصل اولنجیه دك سنار حکمداری اغای مومی الیه طرفلرندن و بربره اقلیمندن دنقله اقلیمنه کلنجیه دك بربره حکمداری طرفلرندن ودنقله اقلیمندن نهایت اقالیم صعیدیهٔ مصریه اولان اسنامأموریتنه وصول بولنجیه دك دنقله حکمداری طرفلرندن واسنامأموریتندن محروسهٔ مصره قدر اسنا مأموری وسائر مأمورین حضراتی طرفلرندن لازم کلان اعانه اجرا وسفاین مرقومه مصحوبا بالسلامه بربرلرینه تنزیل واسرایه سعی وغیرت اوفی اولنمق بابنده دیوان عالیٔ داوری مأموری افندی مشارالیه حضرتلری طرفلرندن تنبیه شدیدی وتأکیدکیدی متضمن امرنامه لرتحریر ومومی الیهم حضراتنه هجان سریع الحرکة والعنان مباشرتیله ماه ذی القعده نك یدنجی کونی بعث وتسییر اولنمشدر

لاحقه

مشیر مشتری تدبیر وخدیو کوه انداز اسکندر نظیر افندمز حضرتلرینك سفاین مرقومه نك جانب سنارده انشاسنه اراده بیورملری اهالیسنه تعلیم صنعت واستحصال منفعت قصد وغرضنه مبنی اولوب شویله که سنار اهالیسی قبضهٔ تسخیر داوریلرینه کچمکسزین طاغی حیوان مثللو خودرس وخودتلف تربیه کورممش بهایم مقوله سندن ایکن علم زراعت وفن صنعت تعلیم اولنه رق تربیه لریله انسان عدادندن معدود اولملرینه طرف اشرف خدیوانه دن معلملر وشیخلر وارباب صنعت وزراعتدن وافر ادملر مأمور وتعیین بیوریله رق اهالیٔ مرقومه نك تربیه سنه صرف بیوریلان سعی وعنایت بیغایت قلادهٔ عبودیتی کردن بندرقیت وفزونیٔ ایام دولت خدیوی دعوات خیریه سنه فی الاصل بزلر انسان دکل حیوان ایمشز افندمزه بنده اوله لی الحمدلله انسان اولدق دیه رك ازدل وجان مواظبتلرینه سبب اولدیغی نزد اولی النهاده عقله اقربدر

ماه ذی القعده نك غره سنده اسکندریه دن خارجه چیقان امتعه واصناف جدولیدر

جدول الاصناف والبضايع التى خرجت من الاسكندريه فى غرة ذى القعده

٢٣٤٥	اردب	حنطه	بغدای
١٣٧٠	قفه	ارز	پرنج
٠٠١١	واردل	لبان	کونلك
٠٠٢٤	قفه	صمغ	
٠٠٠٢	قفه	بلح	خورمه
٠١٥٠	باليه	جلود	دری
٠٠٣٣	فرده	بن	قهوه
٠١٩٩	جوال	حنا	قنا

المذكور يدل على ارادته السامية بهذا الامر فلما تشرف المومى اليه بوصوله امتثل مضمونه وبادر حالا بانشائها ابتغاء ان يحوز بذلك رضا سعادته الشريف ويتمم ما يجب عليه من الخدمة والصداقة فاتم انشاها بمدة وجيزة وانزلها فى النيل ثم عرض بخصوص ذلك لحضرة حبيب افندى مأمور ديوان الخديوى والتمس منه ان يرسل له قبل زمان النيل روسا وملاحين وحبالا وغير ذلك مما يلزم لاحضارها الى المحروسة اذ يمرون بها من الموضع المخوف المسمى شلالات فارسل حضرة الافندى المشار اليه عريضة الاغا المومى اليه الى الاعتاب السنية الكريمة فاحال ذلك الى المجلس العالى فتذاكروا بهذا الامر ورتبوها من حيث يجب ترتيبها حسب الامر وراوا بانه ينبغى ان ترسل هذه المراكب من سنار الى بربريه باعانة الاغا المومى اليه ومن بربريه يرسلها الحاكم المقيم هناك الى دنكله ومنها يرسلها حاكم دنكله الى سنار الذى هو اخر الاقاليم الصعيديه ومن هناك يرسلها حاكم سنار ومأموره الى المحروسة بحيث يحصل الاجتهاد الكلى بوصولها سالمة وبموجب ذلك صدرت اوامر وتنبيهات اكيدة على حضرة المأمورين المومى اليهم من قبل حضرة الافندى مأمور ديوان الخديوى وارسلت لهم مع هجان فى اليوم السابع من ذى القعدة

لاحقه

ثم ان افندينا الذى تكل الالسن عن مدحه تقصيرا وفاق المشترى تدبيرا غرضه من انشا السفن المذكورة هناك ان يرى لاهل تلك البلاد الصنايع التى توليهم نفعا وراحة ولهذه الغاية ذاتها ارسل لهم قبل تاريخه كثيرا من المعلمين والمشايخ قصدا ان يعلموهم ذلك من كونهم قبل ان افتتح بلادهم واشرق عليهم شمس توليه المنيرة كانوا طاغين وباغين كالبهايم التى لم تر انسانا ابدا انما الان فقد تربوا بهمته العالية واطاعوا امره وانقادوا اليه حتى اصبحوا يقولون معترفين انا كنا قبل هذا بهايم لا ندرى خيرا وشرا وقد صرنا بظل سعادته الظليل بشرا وهو ظاهر لدى اولى الالباب فالحمد لله تعالى على ذلك حمدا مستطاب

انتكرون امان الدهر بعد اذا انتم بنعمة مولاه اولو اشان
سلطان مصر ادام الله دولته كهف البرية من قاص ومن دان

ماه ذی القعده نك ایکنجی کونی اسکندریه دن خارجه چیقان غلال جدولیدر

جدول الغلال التى خرجت من الاسكندريه فى اليوم الثانى من ذى القعده

١١٥١	اردب	حنطه	بغدای
٠٩٠٠	اردب	دره	داری